

RØDDER

Det følgende er en omskrivning af en tale til min mors lillebror Daniel på hans 70 års fødselsdag. Den handler om familieband- og følelse med udgangspunkt i min mors, Daniels og deres tre søskendes ane- og efterslægt.

Vi befinder os i en kultur i en tid, hvor familiefølelse åbenlyst spiller en stadig mindre rolle i vores dagligdag end for blot et par generationer siden. Skilsmisser, delebørn og flytte væk fra sit udgangspunkt bliver stadig mere almindeligt. Arbejde og forbrug er blevet de vigtigste identitetsskabende faktorer. TV har afløst egen fortælletradition. Under dette bevidsthedeslag vil jeg dog påstå, at familiebaggrunden stadig spiller en ikke ringe ubevidst rolle.

Lad os tage et eksempel: Min onkel Daniel har to sønner Thomas og Jacob. De er umiddelbart meget forskellige. Den ene er mørk; den anden lys. "Nogle" vil beskrive den ene som flegmatisk og den anden som kolerisk. Jeg er et pænt menneske, så jeg vil blot fastslå, at de er forskellige af temperament. Bag denne forskel er imidlertid også en anden sandhed. Hvis vi sammenligner dem med mig, eller endnu en jævnaldrende i vores generation Levi, så ligner de absolut mere hinanden end os. Nu er der bare ikke tale om hår- og øjenfarve eller umiddelbart temperament, men mere udefinerlig væremåde og sindelag. Det bliver endnu tydeligere, hvis jeg siger, at de på dette punkt mere ligner deres far.

Det er på en måde måske ikke så underligt! Ud over blodets bånd deler de fælles baggrund i Afrikas støv, diverse højskolekantiners hurtigt spiste mad og Bryssels franske verber. Identitet knyttet til fælles sociale rødder begrænser sig ikke dem. Den kan iagttages i mere eller mindre udtalt grad i alle led og grene af familien. Den kan endog ses over flere generationer.

I forbindelse med den oprindelige tale tilkendegav flere højlydt og næsten overbærende, at selvfølgelig var det sådan. Det bemærkelsesværdige var dog, at det udelukkende var de ældre, der kom med disse konstateringer. Det tager jeg som et udtryk for, at de med udgangspunkt

Martine med sit første barn Ruth (min mor).

i eksemplet tager det for givet, at deres børn ligner dem. Jeg er derimod ikke sikker på, at de i lige så høj grad mener, at de ligner deres forældre. Men det gør de! Min mor ligner lige så meget sin far; som Thomas og Jacob deres far. Lad os derfor se lidt på min mors, Daniels og deres søskendes forældre.

Deres far Einar kom ud af en slægt af overvejende snusfornuftige sjællandske mindre gård og husmænd. Store dele af slægten havde hertil en stærk selvfølelse. Einar selv var meget præget af sin barndom på det indremissionske børnehjem "Godthåb". Det gav sig udslag i en noget puritansk og fatalistisk side. Hertil skal dog føjes en side, hvor han som typograf udviklede sig til lidt af en belæst bogorm. Han kunne fortælle med stor indlevelse og fantasi.

Deres mor Martine kom ud af en slægt af jyske husmænd og fattigfolk med rod i Himmerland. Hun voksede op hos bedsteforældrene på Støvring Hede, hvor fortælletradition og et kluk i flasken var en del af tilværelsen. Hun udviklede en stor selvstændighed og et stort temperament. Hun kom sig aldrig over ungdomsbekendtskaberne med Skamilingsbankemødernes stemning og Jeppe Åkjærs digte. Hun udviklede selv en ganske fin poesi.

Martine, Einar med Daniel på skødet og mormor Trine med Ruth foran på skovtur.

Tilbage til de fem søskende og deres familierødder! Lige så forskellige deres forældre var, lige så forskellige er de; og alligevel: Ligesom Thomas og Jacob lidt udefinerligt ligner hinanden i sind og

væremåde, ligner de fem også hinanden. Jeg kom desværre ikke til at opleve Martine, og oplevede mest Einar da han sig på sine gamle dage lukkede sig inde i den først og fremmest fatalistiske side. Det billede, som jeg har stykket sammen af dem, forklarer ikke desto mindre mange ellers vanskeligt forståelige sider hos deres børn.

Jo mere viden om den kendte familie jeg får, jo tydeligere synes jeg, at sammenhængen mellem de enkelte, deres forældre og børn bliver. Der anes konsekvenser af forhold, der er reaktioner på forhold tilbage i tiden. Det er dog her vigtigt at gøre sig klart, at ligesom Einar og Martine var en forening af to vidt forskellige slægter, inddrages for hver gren og led i "vores" familie nye slægter.

Når dette er sagt, vil jeg meget kraftigt understrege, at der ikke er nogen automatik i disse sammenhænge. Jeg tager skarpt afstand fra enhver form for determinisme eller, som Einar beskæftigede sig meget med på sine gamle dage, arvesynd. Jeg har et åbent menneskesyn, hvor den enkelte er fri og ansvarlig for sit liv. Derfor er afhængighed af familie- og slægtsbånd i sidste instans et valg. Det er herunder et valg, når man ikke aktivt foretager valg. Jeg er klar over, at mange bindinger næsten ikke er menneskeligt muligt at fravælge. Ligeledes kan et valg være nærmest illusorisk, hvis man ikke forstår bindinger og sammenhænge.

Einar på sine ældre dage som jeg huser ham.

Konklusionen er på trods af aktivt eller passivt valg, at vi i stort omfang er formet og præget af vores familierødder. Familie-følelse er for mig en erkendelse af dette. Hvilket absolut ikke må forstås som et romantisk fællesskab. Det har der været alt for mange skuffelser og skår til (og det har der vel været i de fleste familier til alle tider).

En egenskab i min mors familie har haft speciel betydning for mig: Glæden ved at fortælle en god historie. Einars indlevelse og fantasi kombineret med Martines fortælletradition slægtled bagud har sat spor hos deres børn. Jeg mindes ikke mindst, når Daniel og hans svoger Poul (som mange kun kender som Busse) i timevis kunne fortælle om dengang, at de sejlede. Det var afgjort ikke kedeligt, slet ikke når timerne blev ganske små. I det hele taget er det primært min mors og Daniels mange historier om familien, der har fået mig til at begynde optrævlingen af familien.

Må fortælletraditionen af det selvoplevede om familie og hjemstavn overleve tv apparatets flimren! Må det sammen med erkendelse af rødder på godt og ondt overleve i de kommende slægtled! Må historierne i familiekrøniken være en opmuntring hertil!

© 1992, 1994 Simon Steinfeldt Laursen